

KESKI-POHJANMAAN LIITTO

Toiminta- ja taloussuunnitelma

2027–2029

Vihreä siirtymä • Energiamurros • Mineraalit

MAAKUNTAHALLITUS 19.10.2026
MAAKUNTAVALTUUSTO XX.11.2026

Sisällys

1	JOHDON TIIVISTELMÄ.....	3
2	MISSIO, ARVOT JA STRATEGISET TAVOITTEET SUUNNITTELUKAUDELLE 2027 - 2029	4
2.1	STRATEGINEN VISIO, MISSIO, ARVOT JA TOIMINTAA OHJAAVAT PERIAATTEET	4
2.2	TALOUDEN KEHITYS JA NÄKYMÄ TULEVAISUUTEEN	5
3	TAVOITTEET SUUNNITTELUKAUDELLE 2027–2029	10
3.1	STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET	10
3.2	MAAKUNNAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN JA PARANTAMINEN.....	11
3.3	KESKI-POHJANMAAN LIITON OMAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN JA PARANTAMINEN.....	13
4	KESKI-POHJANMAAN LIITON AVAINTEHTÄVÄT, MITTARIT JA TAVOITEARVOT	14
5	TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA RESURSSIT	19
5.1	TOIMINTAYMPÄRISTÖ	19
5.2	HENKILÖSTÖRESURSSIT	19
5.3	TALOUDELLISET RESURSSIT	19
5.4	RISKIEN ARVIOINTI.....	20
6	TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUOSILLE 2027–2029	21
6.1	YLEISPERUSTELUT	21
6.2	TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA.....	21
6.3	KESKI-POHJANMAAN LIITON TALOUSARVIO VUODELLE 2027	22
6.3.1	TALOUSARVIO.....	22
6.3.2	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	22
6.3.3	TOIMINTATUOTOT	23
6.3.4	TOIMINTAKULUT.....	23
6.3.5	RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	23
6.3.6	LIITON OMAT HANKKEET	24
6.3.7	TULOSLASKELMAOSA.....	24
7	KONSERNIYHTIÖT	27

1 Johdon tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan liiton toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2027–2029 suuntaa maakunnan kehittämistä kohti kestävää kasvua ja uudistumista sekä vahvistaa maakunnan edunvalvontaa. Vihreä siirtymä ja energiamurros tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia puhtaan energian tuotannolle, suurinvestoinneille, yritystoiminnalle ja uusien arvoketjujen muodostumiselle koko maakunnassa. Kaikessa toiminnassa huomioidaan luonnon monimuotoisuus, ekologinen kestävyys sekä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja elinympäristöön.

Kriittisten mineraalien kaivostoiminta ja jalostus sekä metallien jatkojalostus ovat keskeisiä Keski-Pohjanmaan teolliselle perustalle, viennille ja Euroopan strategiselle omavaraisuudelle. Niiden rinnalla elinvoimainen alkutuotanto vahvistaa ruokaturvaa, huoltovarmuutta, maaseudun yritystoimintaa ja tasapainoista aluekehitystä. Investointien tuottama lisäarvo on muunnettava työpaikoiksi, osaamiseksi, palveluiksi ja hyvinvoinniksi koko maakunnassa siten, että asukkaiden terveys, osallisuus ja arjen turvallisuus vahvistuvat.

Vakaa ja ennakoitava taloudenpito turvaa liiton toimintakyvyn, maksuvalmiuden ja tavoitteellisen palvelun jäsenkunnille. Talouden suunnittelussa korostuvat tulojen ja menojen tasapaino, resurssien vaikuttava kohdentaminen sekä jäsenkuntien maksuosuuksien hallittu kehitys. Liitto vahvistaa kuntia palvelevaa ajantasaista tiedontuotantoa, ennakointia ja analyysia sekä edistää elinvoimaa tiiviissä yhteistyössä kuntien, yritysten, oppilaitosten, järjestöjen ja muiden alueen toimijoiden kanssa.

Avoin, osallistava ja tietoon perustuva maakunnallinen päätöksenteko sekä sovittujen tavoitteiden johdonmukainen toimeenpano vahvistavat luottamusta ja yhteistä vastuuta Keski-Pohjanmaan tulevaisuudesta. Tuloksellinen kehittäminen edellyttää asukkaiden, luottamushenkilöiden, valmistelijoiden ja maakunnallisten verkostojen sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.

Keski-Pohjanmaan kehittämistyötä jatketaan vuonna 2027 luottavaisesti, tavoitteellisesti ja laajassa yhteistyössä.

Kokkolassa __.__.2026

Jyrki Kaiponen
Maakuntajohtaja

2 MISSIO, ARVOT JA STRATEGISET TAVOITTEET SUUNNITTELUKAUDELLE 2027 - 2029

2.1 Strateginen visio, missio, arvot ja toimintaa ohjaavat periaatteet

Keski-Pohjanmaan maakunnan menestys perustuu kestävän kasvun, tuottavuuden, hyvän työllisyyden, hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden edellytysten turvaamiseen ja kehittämiseen.

Vuoden 2026 alussa voimaan astuneet Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026–2029 linjaavat tärkeimmät maakunnalliset kehittämistoimet seuraavan neljän vuoden toimintakaudelle. Kesäkuussa 2026 hyväksytyt toimialakohtaiset osastrategiat vahvistavat ja syventävät maakuntaohjelman 2026–2029 kehittämistavoitteita.

Maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026–2029 on laadittu yhdessä alueen toimijoiden kanssa verkostomaisesti. Niiden yhteinen visio ja päätavoite on *Hyvinvoinnin, tuottavuuden ja kasvun maakunta*. Maakunta vie kehittämistä eteenpäin kolmella teemalla: *hyvinvoiva asukas ja yhteisö, kestävä elinympäristö sekä monipuoliset elinkeinot*. Saavutettavuus, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta, kansainvälisyys sekä kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus vauhdittavat kaikkien kolmen teeman toteutumista.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointi ja kasvu rakentuvat maakunnan sisäiselle yhteistyölle sekä tiiviille kumppanuuksille naapurimaakuntien ja valtion toimijoiden kanssa. Yhteisöllisyys, toisista huolehtiminen sekä työn, elinkeinon ja toimintaympäristön vetovoima vahvistavat maakunnan elinvoimaa. Keskipohjalainen identiteetti, kulttuuriperintö sekä monipuolinen kulttuuri- ja taidetarjonta kokoavat ihmiset ja yhteisöt toimimaan yhteisten tavoitteiden puolesta.

Koko maakunnan veto- ja pitovoima ratkaisee Keski-Pohjanmaan elinvoiman. Kasvua vauhdittavat uudistumiskykyiset yritykset ja teollisuus, osaava työvoima, kilpailukykyinen ja kansainvälinen koulutus, yhteistyöverkostot sekä älykäs erikoistuminen. Kokkola ja sen suurteollisuusalue vetävät kehitystä eteenpäin.

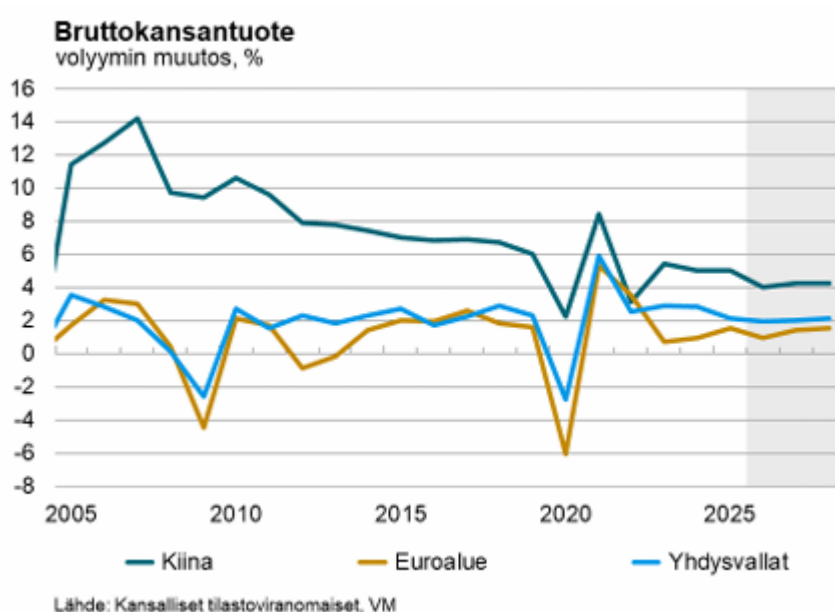
Energiamurros, suurinvestoinnit, pk-yritykset ja elinvoimainen alkutuotanto luovat vahvan perustan Keski-Pohjanmaan kasvulle vuoteen 2030. Erityisesti puhtaan siirtymän ja energiamurroksen hankkeet vauhdittavat maakunnan aluetaloutta ja avaavat poikkeuksellisia kasvumahdollisuuksia koko maakunnalle.

Kriittisten mineraalien tuotanto ja puhtaan siirtymän ratkaisut vahvistavat Euroopan omavaraisuutta ja yhdistävät Keski-Pohjanmaan toimijat yhteisen kehittämistavoitteen taakse. Suurinvestointien toteuttaminen vaatii rajat ylittävää yhteistyötä ja vahvaa sitoutumista valtiollisilta ja alueellisilta toimijoilta. Pk-yritysten, teollisuuden ja suurinvestointien synnyttämät työpaikat ja

elinvoima on muutettava alueen asukkaille näkyviksi hyödyiksi ja monipuolisiksi palveluiksi.

2.2 Talouden kehitys ja näkymä tulevaisuuteen

Lähi-idän kriisi ja kallistunut raakaöljy hidastavat maailmantalouden kasvua. Futuurit ennakoivat öljyn hinnan alenevan hitaasti vuoden 2028 loppuun mennessä. Kriisin pitkittyminen voi heikentää maailman ruokatuotantoa, sillä lannoitteiden saatavuus on Persianlahden tilanteen vuoksi häiriintynyt. Energiakriisin rinnalla kasvaa myös maailmanlaajuisen ruokakriisin riski. Geopoliittisista jännitteistä huolimatta yksityinen kulutus on säilynyt teollisuusmaissa melko vahvana, ja tulevien vuosien näkymä on varovaisen myönteinen.

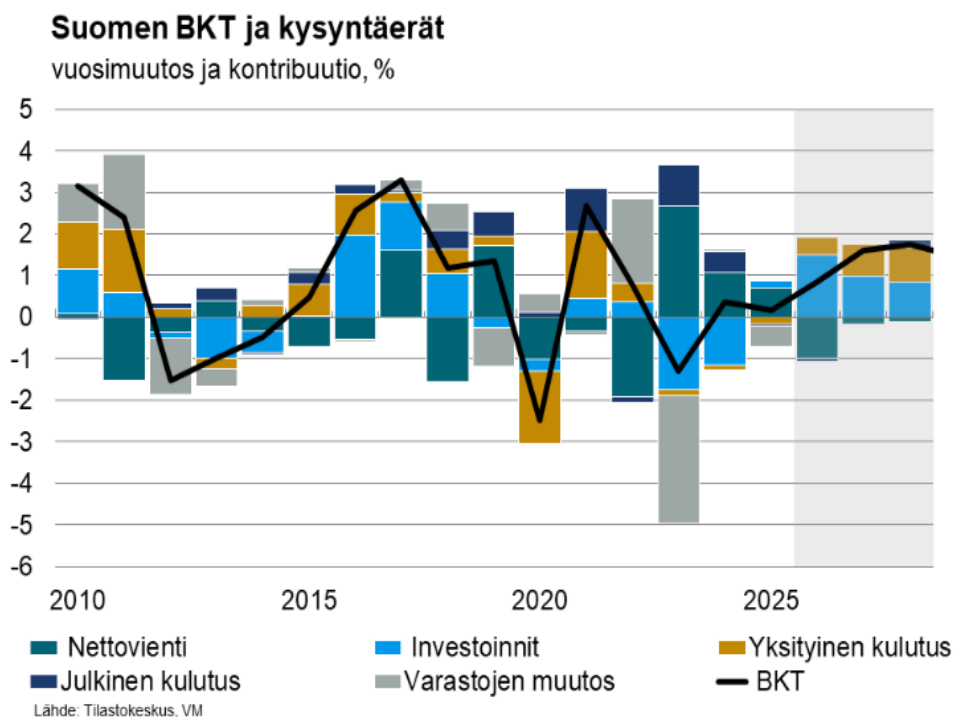

Suomen talous toipuu vähitellen kesän 2026 BKT-kasvun seurauksena. Lähi-idän kriisi, korkeat energian hinnat ja talousnäköymien epävarmuus hidastavat kuitenkin elpymistä. Myös kotimaisen kysynnän heikkous jarruttaa kasvua, sillä kotitalouksien kulutus ei ole lisääntynyt tulojen ja BKT:n kasvusta huolimatta. Energian kallistuminen, korkojen nousu ja heikko työmarkkinatilanne heikentävät ostovoimaa, kun taas palkankorotukset ja ansiotuloverotuksen kevennykset lisäävät käytettävissä olevia tuloja. Kuluttajien heikko luottamus vähentää kestokulutustavaroiden kysyntää ja asuntokauppaa sekä pitää säästämisen korkealla. Ostovoiman paranemisen ennustetaan vahvistavan yksityistä kulutusta vuosina 2027–2028.

Vuonna 2027 ennustetaan Suomen talouden kasvavan jopa 2,0 prosenttiin työllisyyden parantuessa ja inflaation pysyessä maltillisena. Julkisen velan ja alijäämän haasteet jatkuvat kuitenkin edelleen ja on yksi keskeisimmistä haasteista seuraavalla hallituskaudella. Rakenteellisen epätasapainon oikaiseminen vaaditusti edellyttää Suomelta mittavia nopeasti vaikuttavia suoria sopeutustoimia ensi vaalikaudella.

Vuonna 2028 BKT-kasvu säilynee kahden prosentin tasolla. Kasvunäkymä kuitenkin riippuu osaltaan myös siitä, miten etupainotteisesti tuleva hallitus päättää julkista taloutta sopeuttaa.

Euroopan unionin (EU) neuvosto päätti tammikuussa 2026 – EU:n finanssipoliittisten sääntöjen mukaisesti – että Suomen julkisen talouden alijäämä on liiallinen. Suomen pitäisi rajoittaa julkisten menojen kasvu neuvoston Suomelle asettaman korjaavan nettomenopolun mukaiseksi ja korjata liiallinen alijäämä viimeistään vuonna 2028.

Lähi-idän kriisi on horjuttanut Suomen talouden elpymistä pelättyä vähemmän, mutta kielteisiltä vaikutuksilta ei ole täysin välttytty. Polttonesteiden kallistuminen on kiihdyttänyt inflaatiota, eikä kuluttajien ostovoima parane aivan yhtä ripeästi kuin vielä vuoden alussa odotettiin. Myös lainakorkojen nousu heikentää velallisten taloudellista asemaa. Kotimaisen kulutuksen ripeämpi kasvu edellyttää ennen kaikkea työllisyyden paranemista.

Rakentamisen näkymät ovat kaksijakoiset. Toimitilarakentaminen on lievässä kasvussa, mutta asuntorakentamisen elpyminen viivästyy edelleen. Elpyminen riippuu asuntomarkkinoiden selkeämmästä piristymisestä ja yksityisten kysynnän kasvusta. Asuntorakentamisen arvioidaan kuitenkin kääntyvän kasvuun vuonna 2027.

Vuonna 2027 inflaation odotetaan hidastuvan 1,9 prosenttiin, kun hintapaineet hellittävät.

Valtion talouden haasteet heijastuvat myös kuntatalouteen, jossa tulojen ja menojen epätasapaino jatkuu tulevina vuosina. Kuntien talouspaineita lisäävät

palkkaratkaisut, kasvaneet työttömyysetuuksien rahoitusvastuut, valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset sekä välttämättömät investoinnit. Palvelutarpeen väheneminen ei vastaavasti realisoidu menojen alenemisena, sillä palveluverkon ja henkilöstörakenteen sopeuttaminen vaativat enemmän aikaa.

Tulorahoitus ei riitä kattamaan investointeja, vaikka verotulojen ennustettu kasvu ja sote-uudistukseen liittyvien määräaikaisten valtionosuusleikkausten päättyminen parantavatkin tilannetta ennustejakson lopulla. Toiminnan ja investointien rahavirta pysyy negatiivisena koko ennustejakson ajan ja kuntien taloudellinen eriytyminen jatkuu

Pääministeri Orpon hallituksen päätösten yhteisvaikutuksen arvioidaan heikentävän kuntataloutta noin 150 miljoonalla eurolla vuonna 2027 verrattuna vuoteen 2026. Koko vaalikauden aikana tehtyjen päätösten nettovaikutus on kuitenkin vuonna 2027 arviolta noin 50 miljoonaa euroa kuntataloutta vahvistava.

Kuntatalous tarvitsee lähivuosina merkittävää sopeutusta. Vuosina 2027–2030 menot kasvavat, ja erityisesti kuntien laajentunut vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta lisää epävarmuutta. Verotulojen kehitys säilyy arviolta kohtuullisena, mutta pysyvät ja määräaikaisten leikkaukset rasittavat valtionosuuksia.

Kunnille tärkeisiin valtionapuihin osoitetaan vuonna 2027 noin 5,8 miljardia euroa. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,8 miljardia euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,6 miljardia euroa ja muut valtionavut 0,4 miljardia euroa. Valtionosuuden tasoa vuonna 2027 alentaa erityisesti perustoimeentulotukimenojen kasvu vuonna 2025. Valtionosuudessa on huomioitu muun muassa hallitusohjelman mukainen kotoutumispalveluiden uudistus, jonka rahoitus kootaan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Vuodelle 2027 valtionosuuden indeksikorotukseen sidottu vähennys korotetaan 2,8 prosenttiyksikköön, mikä vähentää valtionosuutta yhteensä 93,5 miljoonaa euroa.

Keski-Pohjanmaa on vientimaakunta. Suuret globaalit toimijat hallitsevat Keski-Pohjanmaan vientiä: 91,9 prosenttia viennin arvosta syntyy ulkomaisessa omistuksessa olevissa yrityksissä. Erityisesti Kokkolan tavaravienti koostuu jatkojalostetuista metalleista, kuten sinkistä ja koboltista, joiden raaka-aineet tuodaan ulkomailta. Siksi metallien maailmanmarkkinahinnat ja suhdanteet heijastuvat suoraan maakunnan vientitilastoihin ja maakunnan viennin arvo on kokenut merkittäviä heilahteluja. Vuonna 2025 viennin kokonaisarvo pieneni jopa miljardilla eurolla.

Keski-Pohjanmaan työllisyysaste on ollut pitkään korkea ja oli 82 prosenttia tammikuussa 2026. Työttömyysaste oli heinäkuussa 2026 koko maan keskiarvoa matalampi, 10,7 prosenttia. Maakunnan työllisyyden arvioidaan kasvavan vuosina 2027–2029, mikäli valmisteilla olevat suurinvestoinnit toteutuvat. Investoinnit vahvistavat pk-sektoria lisäämällä palveluostoja,

alihankintaa ja tilauskantoja. Puolustukseen, turvallisuuteen ja puhtaaseen siirtymään liittyvät investoinnit avaavat yrityksille uusia kasvumahdollisuuksia.

Keski-Pohjanmaalla on käynnissä lukuisia puhtaan siirtymän, energiamurroksen ja kaivannaisalan hankkeita, jotka voivat tulevaisuudessa vahvistaa alueen vientikapasiteettia. Kasvua tukevat erityisesti puhtaan energian investointihankkeiden eteneminen, turvallisuuteen ja puolustukseen liittyvät investoinnit sekä yritysten mahdollisuudet kasvattaa liiketoimintaansa puolustusteollisuuden arvoketjuissa. Suurininvestointien eteneminen vahvistaa pienten ja keskisuurten yritysten tilauskantoja. Maakunnan keskeinen lähivuosien haaste on osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen.

Tuulivoimahankkeiden laitehankinnat ovat suurelta osin tuontia, joten niiden vaikutus maakunnan tuotantoon ja BKT:n kasvuun jää rajalliseksi. Energia- ja teknologiasiirtymän hankkeet, datakeskusrakentaminen sekä aineettomat investoinnit lisäävät kuitenkin investointien kokonaismäärää. Kone- ja laiteinvestoinnit ovat säilyneet maakunnassa hyvällä tasolla.

Kuntaliiton ennusteiden mukaan negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä kasvaa valtakunnallisesti vuosina 2027–2029. Keski-Pohjanmaalla kuntien taloudelliset lähtökohdat eriytyvät. Kokkola hyötyy suuremmasta asukasmäärästään, opiskelijoiden ja työikäisten muuttoliikkeestä sekä teollisuuden työpaikoista. Vahvempi veropohja lieventää valtionosuusleikkausten vaikutuksia, ja suurinvestoinnit voivat vahvistaa sitä edelleen. Maakunnan pienemmät kunnat ovat haastavammassa asemassa väestön ikääntymisen ja valtionosuuksien muutosten vuoksi. Investointien kohdentuminen laajasti koko maakuntaan voi vahvistaa kuntien taloudellisia edellytyksiä, ehkäistä vuosikatteen heikkenemistä ja vähentää palveluverkon sopeuttamispainetta.

Kuntien menoja kasvattavat työttömyysturvan uudistukset, kuntien laajentunut vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta sekä yleinen kustannustason nousu. Useissa kunnissa vuosikate ei riitä kattamaan nettoinvestointeja ilman lisävelkaantumista. Kunnat joutuvat sopeuttamaan toimintaansa muun muassa tarkastelemalla verotusta, palveluverkkoa ja tehtävien priorisointia. Valmistelussa olevien investointien toteutuminen voi kuitenkin kasvattaa kuntien verotuloja ja vahvistaa niiden taloudellista liikkumavaraa.

Lähivuosina tulee kyetä turvaamaan osaavan työvoiman saatavuus, jotta maakunnan elinkeinot voivat kasvaa ja sopeutua muuttuvaan toimintaympäristöön. Työvoimareserviä tulee kasvattaa vahvistamalla maakunnan veto- ja pitovoimaa. Myönteisen maakuntakuvan rinnalle tarvitaan kunnissa toimivat palvelut, laadukkaat asumismahdollisuudet sekä monipuoliset harrastus-, kulttuuri- ja taidepalvelut, jotka vastaavat maakuntaan muuttoa harkitsevien ja muuttavien odotuksiin.

Vuosina 2027–2029 Keski-Pohjanmaa vahvistaa talouden arvonmuodostusta sekä maakunnallisen toiminnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Työ tukee työvoiman saatavuutta, oppimista, osaamista, investointeja, tuottavuutta ja

kilpailukykyä. Samalla maakunta kasvattaa yhteiskunnan voimavaroja ja ottaa ne nykyistä laajempaan ja tehokkaampaan käyttöön.

Keski-Pohjanmaa sijaitsee pohjoisten, itäisten ja eteläisten maakuntien yhteysalueella. Maakunnan hyvinvoinnin ja kasvun rakentaminen perustuu vahvaan yhteistyöhön naapurimaakuntien, jäsenkuntien sekä eri alojen toimijoiden kanssa. Yhteisiin kehittämistavoitteisiin perustuvalla yhteistyöllä voidaan luoda uutta toimintaa ja vahvistaa maakunnan kehitystä myös taloudellisesti haastavissa olosuhteissa.

Asuinrakentamisen vaikeasta tilanteesta voi suunnittelukaudella aiheutua maakunnan kehittämiseksi pidempiaikaisia ongelmia. Näkyvissä olevat suurinvestoinnit luovat maakuntaan runsaasti uusia työpaikkoja, joihin on kyettävä vastaamaan kunnissa myös riittävällä asuntotuotannolla.

Maakunnan väestön ikääntyminen ja erityisesti yli 75-vuotiaiden määrän voimakas kasvu kasvattaa maakunnan pitkäaikaishoiva- ja terveydenhoitomenoja. Yhteinen tavoitteemme on, että maakunnan asukkaat voivat olla tyytyväisiä asuin- ja elinympäristöönsä. Vain tätä kautta voimme vahvistaa maakuntamme olemassaoloa ja luoda vetovoimaa nuorten perheiden ja ikäryhmien paluumuutolle.

3 TAVOITTEET SUUNNITTELUKAUDELLE 2027–2029

3.1 Strategiset kehittämistavoitteet

Suunnittelukaudella 2027–2029 Keski-Pohjanmaan liiton toiminnan painopiste on maakunnan edunvalvonnassa ja vaikuttamisessa, maakunnan vuonna 2025 hyväksytyn maakuntastrategian 2050, Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2026–2029 ja Keski-Pohjanmaan tuottavuus- ja kasvuohjelman 2026–2027 toimeenpanossa ja em. suunnitelmien mukaisessa maakunnan kehittämisessä.

Maakunnassa edistetään myönteistä rakennemuutosta ja suurhankkeiden toteuttamista ottaen huomioon ekologinen kestävyys ja luonnon monimuotoisuus.

Maakunnan kehittäminen perustuu ennakoivaan ja tulevaisuuden kasvua luovaan kehittämiseen, joka perustuu maakunnan tunnistettuihin menestystekijöihin ja vetovoimaisuuteen.

Maakunnan kehittämisessä huomioidaan turvallisuustarpeet ja niiden vaikutukset kaikilla toiminta-alueilla. Keski-Pohjanmaa vahvistaa elinkeinoelämän toimintakykyä ja huoltovarmuutta, tukee pk-yritysten pääsyä Euroopan puolustusvälinemarkkinoille sekä varautuu kaksoiskäytön vaatimuksiin liikenne- ja logistiikkainfrastruktuurin kehittämisessä.

Suunnittelukaudella 2027–2029 maakunnan elinvoimaisuuden edistäminen on edunvalvonnan ja vaikuttamisen sekä aluesuunnittelun lisäksi yksi keskeisimpiä maakunnallisia tehtäviä. Vahvistuva maakunnallinen elinvoima tukee kuntia ja niiden taloutta ja siten mahdollistaa kuntien keskittymisen niille lainsäädännöllä määrättyjen tehtävien toimeenpanoon. Maakunnallisella elinvoimaprosessilla tuetaan kuntien elinvoimaisuuden kehittymistä, lisätään maakunnallista innovaatiokyvykkyyttä ja kasvua sekä mahdollistetaan kansainvälisyyden ja rajat ylittävän merellisen yhteistyön kehittyminen maakuntaa laajemmin.

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan Keski-Pohjanmaan liiton perussopimuksen 3 §:n mukaisten tehtävien sekä yhteisten aloitteiden ja ponnistusten taloudellisten seurannaisvaikutusten tunnistamista jäsenkuntiin. Suunnittelukaudella vaikutetaan keväällä 2027 valittavan hallituksen toimeenpanoon ja lainsäädäntötyöhön kuntien tavoitteiden toteutumista tukevalla tavalla.

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan Keski-Pohjanmaan jäsenkuntien edunvalvontatyötä ja edistetään maakunnan asukkaiden, kuntien ja elinkeinoelämän hyvinvointia ja etuja valtakunnallisilla foorumeilla, yhteisesti hyväksytyn edunvalvontaohjelman pohjalta.

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan maakunnassa vahvaa yhteistyön perinnettä ja rakennetaan yhteistyösidosia niillä alueilla ja niihin toimijoihin,

joiden toiminta tukee maakunnan yhteistyötarpeita tai ovat maakunnan toiminnan kannalta keskiössä.

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan aktiivista maakuntien välistä yhteistyötä Vaasan vaalipiiriin kuuluvien Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan kanssa sekä Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen maakuntien (ns. IP-alueen) kanssa.

Suunnittelukaudella 2027–2029 toimeenpannaan Keski-Pohjanmaan maakuntastrategiaa 2050 ja maakuntaohjelmaa 2026–2029. Teemaryhmien toimintaa jatketaan. Aluekehittämislainsäädännön mukainen aluekehittämiskeskusteluprosessi toteutetaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksen mukaisesti.

Suunnittelukaudella 2027–2029 maakunnassa kehitetään turvallisuutta ja huoltovarmuutta osana kansallista kokonaisturvallisuutta. Työ vahvistaa aluekehitystä, elinkeinoelämän toimintakykyä ja huoltovarmuutta sekä tuo turvallisuusnäkökulman kaikkeen suunnitteluun ja toimeenpanoon. Maakunta tukee pk-yritysten osallistumista Euroopan puolustusvälinemarkkinoille ja huomioi kaksoiskäytön vaatimukset liikenne- ja logistiikkayhteyksien kehittämisessä.

Suunnittelukaudella 2027–2029 Keski-Pohjanmaa suuntaa aluekehitysrahoituksen maakunnan keskeisille kehittämisalueille ja hankkeisiin, jotka tuottavat konkreettisia tuloksia ja vaikutuksia. Rahoitettavien hankkeiden valinnassa ja maakuntaohjelman 2026–2029 toimeenpanossa hyödynnetään järjestelmällisesti aiemmin rahoitettujen hankkeiden tuloksellisuusarvioita.

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan maakunnan alueellisen liikennejärjestelmän kehittämistä vuonna 2025 hyväksytyn alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman linjausten ja suurinvestointien kehittämistarpeiden mukaisesti.

Suunnittelukaudella 2027–2029 saatetaan loppuun 6. vaihemaakuntakaavan valmistelu. Keski-Pohjanmaan maakunta osallistuu valtakunnalliseen merialuesuunnitteluun vain välttämättömällä tasolla osana maakunnan muuta aluesuunnittelua.

3.2 Maakunnan toiminnan kehittäminen ja parantaminen

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan maakunnan suunnittelujärjestelmän ennakointiprosessin kehittämistä. Uudistettavan prosessin tavoitteena on tuottaa maakunnan kehittämiseen suunnittelussa tarvittavaa tietoa ja analyysijä.

Suunnittelukaudella 2027–2029 toteutetaan Keski-Pohjanmaan maakunnan alueellisen digikompassin toimenpiteet, joilla ohjataan maakunnan tulevaisuuden digitalisaation kehittymistä. Digikompassi toimii strategisena

välineenä digitaalisen osaamisen, infrastruktuurin, yritysten digimurroksen ja julkisten palveluiden digitalisoinnin edistämisessä. Sen toimenpiteet vastaavat EU:n digipolitiikan linjauksia ja asetuksia, ja niiden toteutus tapahtuu laajassa yhteistyössä alueen kuntien, oppilaitosten, yritysten ja viranomaistahojen kanssa.

Suunnittelukaudella 2027–2029 toimeenpannaan Keski-Pohjanmaan maakunnan energiamurroksen suunnitelmaa, jolla ohjataan maakunnan tulevaisuuden energiamurrosta ja siirtymistä vihreän siirtymän vähähiiliseen energiatuotantoon.

Suunnittelukaudella 2027–2029 hyödynnetään Keski-Pohjanmaan vuonna 2025 päivitettyä älykkään erikoistumisen strategiaa osana maakuntaohjelman toteuttamista. Kärkialojen ja tärkeimpien arvoketjujen kehittymistä edistetään eurooppalaisissa yhteistyöverkostoissa sekä vahvistetaan Euroopan unionin suorarahoitusten hyödyntämistä yritysten ja muiden toimijoiden kansainvälisen toiminnan ja rahoituksen kehittämiseksi. Interreg-ohjelmien toteuttamista jatketaan uuden ohjelmakauden mukaisesti, painopisteen ollessa Keski-Pohjanmaan toimijoiden osallistumisen edistämisessä ja hakijamäärän kasvattamisessa Interreg-ohjelmien toteuttamisessa.

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpanoa suunnitelmallisesti. Maakunta ja kunnat laativat yhdessä liikenneyhteyksien hankesuunnitelmat ja vahvistavat niihin liittyvää edunvalvontaa. Tieliikenteessä parannetaan erityisesti valtatie 8 Keski-Pohjanmaan osuuksia ja koko maakunnan tieverkkoa sekä edistetään valtateiden 13 ja 28 suunnittelua ja toteutusta. Liikenneväylien ja logistiikan kehittämisessä varaudutaan myös turvallisuuteen liittyviin investointitarpeisiin.

Suunnittelukaudella 2027–2029 toimeenpannaan Keski-Pohjanmaan kulttuuristrategian ja viestintästrategian tavoitteita osana maakuntastrategian 2050 ja maakuntaohjelman 2026–2029 toteutusta. Kulttuuri, osallisuus ja viestintä nähdään maakunnan elinvoimaa, veto- ja pitovoimaa sekä hyvinvointia vahvistavina poikkileikkaavina kehittämisteemoina.

Suunnittelukaudella 2027–2029 vahvistetaan Keski-Pohjanmaan maakuntakuvaa ja yhteistä identiteettiä hyödyntämällä maakunnan vahvuuksia, kulttuuriperintöä, tapahtumia, luovia aloja sekä kansainvälistyvää toimintaympäristöä. Viestintä ja markkinointi tukevat erityisesti osaavan työvoiman saatavuutta, investointien edistämistä sekä uusien asukkaiden ja yritysten kiinnostusta maakuntaa kohtaan.

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan yhteistyötä alueen vahvan ja aktiivisen järjestökentän kanssa, joka samalla mahdollistaa kotitalouksien ja ihmisten mukaan tulon vaikuttamaan vahvemmin maakunnan kehittämistoimintaan.

Suunnittelukaudella 2027–2029 kehitetään viestintää entistä vuorovaikutteisemmaksi, saavutettavammaksi ja tietoon perustuvaksi. Digitaalisia viestintäkanavia, sosiaalista mediaa ja verkkopalveluja kehitetään

siten, että maakunnan kehittämistyö, päätöksenteko ja tulokset ovat avoimesti kuntien, sidosryhmien ja asukkaiden saavutettavissa.

3.3 Keski-Pohjanmaan liiton oman toiminnan kehittäminen ja parantaminen

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan Keski-Pohjanmaan liiton johtamis- ja hallintojärjestelmän (KPL JOHA 2023) kehittämistä osana organisaation ja toiminnan kehittämistä vähenevin taloudellisin resurssein. Tavoitteena on edelleen selkeyttää liiton tehtävien ohjaus- ja valmisteluvastuuta sekä mahdollistaa selkeä ja aikamääriin sidottu asioiden valmistelu.

Suunnittelukaudella 2027–2029 jatketaan Keski-Pohjanmaan liiton toiminnan, talouden, hallinnon ja vaikuttavuuden kehittämistä edelleen. Hintojen nousun vaikutukset ja muu, lähinnä palvelujen ostoista aiheutuva kustannustason nousu hallitaan pitämällä muu toiminta maltillisena ja vain välttämättömiin tarpeisiin perustuvana.

Suunnittelukaudella 2027–2029 Keski-Pohjanmaan liitto vahvistaa henkilöstön voimavaroja, osaamista ja työhyvinvointia liiton tehtäviä tukevalla tavalla. Henkilöstön käyttö- ja kehittämissuunnitelma ohjaa tavoitteiden toteutumista ja määrittää henkilöstöjohtamisen painopisteet suunnittelukaudelle. Täydennyskoulutus vahvistaa lakisääteisten velvoitteiden, rakennerahasto-ohjelmakauden hallinnon ja tulevaisuuden muutosten edellyttämää osaamista.

Suunnittelukaudella 2027–2029 toteutetaan liiton toimitilojen uudistaminen nykyaikaisiksi monitoimitiloiksi.

4 KESKI-POHJANMAAN LIITON AVAINTEHTÄVÄT, MITTARIT JA TAVOITEARVOT

Keski-Pohjanmaan liiton tavoitteiden toteutumista seurataan neljännesvuosittain laadullisin raportein, suunnittelukaudelle vahvistetuin mittarein ja niihin perustuvien tavoitearvoin. Mittaristoa tarkennetaan tarvittaessa suunnittelukauden aikana.

Maakuntajohtaja vastaa liiton tehtävien toteuttamisesta. Suunnittelujohtaja, elinvoimajohtaja ja hallintojohtaja vastaavat vastuulleen määritettyjen tulostavoitteiden toteutumisesta. Yksilöidyt tehtävät ja tavoitteet käsitellään tammikuussa henkilöstön vuoden 2027 kehittämiskeskusteluissa ja asetetaan henkilöstölle tehtäviksi.

Tavoite 1: Keski-Pohjanmaan liitto hyödyntää täysimääräisesti EU:n toimielinten, kansallisten verkostojen sekä EU:n ja kansallisten rahoitusvälineiden tarjoamat yhteistyö- ja rahoitusmahdollisuudet maakunnan edunvalvonnassa, vaikuttamisessa ja kehittämisessä.

Vastuuhenkilöt: Elinvoimajohtaja, kehittämispäällikkö, kansainvälistymisen suunnittelija, rahoitus- ja maksatusviranomaisen valmistelijat.

Mittarit:

- EU:n rakennerahastokauden 2021–2027 toimeenpano suunnitellusti.
- Keski-Pohjanmaan liiton rahoittaja ja maksatusviranomaisuuden palvelukykyisyys arvioidaan tasolle 4 (asteikko 1–5).
- Rakennerahastohankkeet toteutuvat sovellettavien säännösten ja hyväksytyn rahoitussuunnitelman mukaisesti.
- Maakuntaohjelma 2026–2029 ohjaa hanketoimintaa ja hankkeet ovat tuottavuus- ja kasvuohjelman 2026–2027 mukaisia.
- Keski-Pohjanmaan kansainvälistymisellä saavutetaan maakunnan kehittämistä tukevia tuloksia.

Tavoitearvot:

- On järjestetty ainakin kaksi (2) ohjelmakauden 2021–2027 EAKR- ja JTF-rahoitusinstrumentin hakukierrosta toimintavuoden aikana. On tuettu ReArm Europe – ohjelman toteuttamista maakunnassa.
- On toteutettu AKKE-rahoituksen hallinnointi jatkuvan haun periaatteen mukaisesti, mikäli valtioneuvosto osoittaa Keski-Pohjanmaalle AKKE-kansallista rahoitusta.
- On toteutettu hankekierrosten edellyttämät hankeinfot hanketoimijoille.
- Keski-Pohjanmaan liiton rahoittaja- ja maksatusviranomaisuuden palvelukykyisyys arvioidaan asiakastyytyväisyyskyselyssä vähintään tasolle 4 (asteikko 1–5).
- Hanketoimijat kokevat Keski-Pohjanmaan liiton rakennerahastoryhmän toiminnan aktiiviseksi, kannustavaksi ja tulokselliseksi.

- Rakennerahastotoiminta on toteutettu toimintaa ohjaavien säädösten mukaisesti eikä virhetoimintoja ole raportoitu. Hallintoviranomaisen antama ohjaus on otettu huomioon välittävän toimielimen toiminnan kehittämisessä.
- Kansainvälistymistoiminta ja kansainvälisten rahoituskanavien hyödyntäminen tuottavat Keski-Pohjanmaalle konkreettista elinkeinollista ja taloudellista hyötyä sekä lisäävät maakunnan toimijoiden käytettävissä olevia resursseja.

Tavoite 2: Keski-Pohjanmaan liitto vie maakuntastrategian 2050, maakuntaohjelman 2026–2029 sekä kesäkuussa 2026 hyväksytyt kehittämisohjelmat ja osastrategiat tavoitteiden mukaiseen toimeenpanoon ja vahvistaa niiden avulla maakunnan elinvoimaa. Liitto valmistelee tuottavuus- ja kasvuohjelman 2028–2029 suunnitellusti.

Vastuuhenkilöt: Suunnittelujohtaja, elinvoimajohtaja, avaintulosalueiden henkilöstö

Mittarit:

- Keski-Pohjanmaan suunnittelu- ja toimeenpanotehtävien edistäminen.
- Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian 2050, maakuntaohjelman 2026–2029 ja kasvuohjelman 2026–2027 sekä muiden alastrategioiden ohjaavuus kuntien elinvoimaisuuden edistämiseksi.
- ALKE-keskustelujen valmistelu ja keskusteluihin osallistuminen on toteutettu työ- ja elinkeinoministeriön ohjaamalla tavalla.
- Edunvalvontasuunnitelman tavoitteiden toimeenpano etenee.

Tavoitearvot:

- Keski-Pohjanmaan maakunnan hanketoiminta toteuttaa maakuntastrategiassa 2050, maakuntaohjelmassa 2026–2029 ja kasvuohjelmassa 2026–2027 edistettäväksi määritettyjä tavoitteita.
- TKI-toiminta on määrällisesti kasvanut ja vahvistunut erityisesti pk-sektorin toimijoiden määrän osalta sekä maakunnallisten strategioiden ja ohjelmien toimeenpanon seurauksena.
- Kasvuohjelman 2026–2027 toimeenpano tuottaa konkreettisia kehittämistoimenpiteitä alueella ja niitä rahoitetaan alueellisen rahoitussuunnitelman mukaisesti.
- On kyetty tukemaan ReArm-rahoituksen jalkauttamista maakunnan pk-yritysten tueksi ja on kyetty edistämään turvallisuuteen liittyvien investointihankkeiden kohdentumista maakuntaan.
- On toteutettu Keski-Pohjanmaan maakunnan strategia 2050-prosessi ja verkoston asiakastytyväisyys arvioidaan vähintään tasolle 4 (asteikko 1–5).
- ALKE-keskusteluprosessi 2027 on toteutettu sekä päivitetty aluekehittämisen tilanne- ja kehityskuva.
- Vuonna 2026 hyväksytyjen osastrategioiden toimeenpano etenee suunnitellusti.

Tavoite 3: Keski-Pohjanmaan aluerakenteen suunnittelu ja maakuntakaavoitus etenevät suunnitellusti. Maakuntavaltuusto hyväksyy 6. vaihemaakuntakaavan kesäkuuhun 2027 mennessä.

Vastuuhenkilöt: Suunnittelujohtaja, aluesuunnittelupäällikkö, liikennejärjestelmäsuunnittelija, ympäristösuunnittelija

Mittarit:

- Maakuntakaavan strateginen ohjaavuus ja oikeusvaikutteisuuden toteutuminen.
- Maakuntakaavaehdotuksen valmistuminen.
- Maakuntakaavoituksen edistäminen tuulivoiman, kaivannaisalan, viheralueiden sekä virkistysalueiden ja matkailun suunnittelun osalta
- Merialuesuunnittelutehtävien toteuttaminen.
- Ilmastotiekartan ajanmukaisuus.
- Paikantamista koskevan aineiston ja työskentelyn tuottavuus.

Tavoitearvot:

- On annettu kaikki pyydetyt oikeusvaikutteisiin maakuntakaavoihin liittyvät lausunnot kuntien ja elinkeinojen toimintojen edistämiseksi.
- Maakunnan 6. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa kesäkuuhun 2027 mennessä. Kuntien tyytyväisyys prosessiin arvioidaan vähintään tasolle 4 (asteikko 1–5).
- On osallistuttu merialuesuunnitelman valmisteluun kansallisten tavoitteiden mukaisesti.
- Keski-Pohjanmaan alueellisen liikennejärjestelmätyön toimeenpano etenee suunnitellulla tavalla.
- Keski-Pohjanmaan ilmastotiekartan toimeenpano etenee suunnitellulla tavalla.

Tavoite 4: Keski-Pohjanmaan liiton toiminnan tuloksellisuus varmistetaan tarkoituksenmukaisella kansainvälisyydellä, yhteistyöllä ja asiantuntijuudella. Välittävän toimielimen tehtävien hoito ja laatu turvataan erityisesti rahoituksen ja maksatuksen päätöksenteossa.

Vastuuhenkilöt: Suunnittelujohtaja, elinvoimajohtaja, hallintojohtaja, avain- ja tukitulosalueiden henkilöstö.

Mittarit:

- Eri tulosalueiden aktiivinen toiminta
- Edunvalvontatyön vaikuttavuus
- Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston ja kansainvälisten verkostojen tuottama lisäarvo.
- Vaikuttamistyö kotimaisissa ja maakunnallisissa verkostoissa tuottaa hyötyjä maakunnan kehittämiseen.

Tavoitearvot:

- Eri tulosalueiden toiminta tuottaa hyötyjä ja lisäarvoa maakunnan kehittämiseen.
- Liiton vaikuttaminen ja edunvalvontatyö tuottaa jäsenkunnille hyötyä.
- Liiton viestintä on näkyvää, myönteistä, ajankohtaista ja vaikuttavaa. Sosiaalisen median viestinnän vaikuttavuutta on parannettu.
- On toteutettu aktiivista ja kohdennettua viestintää vetovoimaisuuden ja näkyvyyden parantamiseksi. Maakunnan brändiä hyödynnetään työvoiman saatavuuden lisäämiseksi koko maakunnan kehittämistä tukevalla tavalla.
- On kyetty hyödyntämään EU-toimiston ja kansainvälisten verkostojen tuottamaa lisäarvoa.
- Liiton asiantuntemus kansainvälisissä, kotimaisissa ja maakunnallisissa verkostoissa ja järjestöyhteistyössä on kehittynyt.
- Liiton kansainvälisyystoiminnalla ja yhteistyöllä IP-alueen EU-toimiston kanssa kyetään tuottamaan informaatiota ja tunnistamaan resurssimahdollisuuksia maakunnan eri toimijoiden tarpeisiin.
- On jatkettu maakunnallisen matkailun kehittämistä.
- On jatkettu aktiivista vaikuttamista maakunnan ja kuntien kulttuuri- ja taidetoimijoiden verkostossa.
- On vahvistettu ymmärrystä kulttuurin, taiteen sekä luovan talouden merkityksestä maakuntaan, kuntiin ja sen kaikkiin elinkeino- ja hyvinvointirakenteisiin.

Tavoite 5: Keski-Pohjanmaan liiton työyhteisö, henkilöstö ja luottamushenkilöhallinto toteuttavat lainsäädännön velvoitteet sekä hyvän hallinnon ja toimivan työyhteisön periaatteita kaikessa toiminnassaan.

Vastuuhenkilöt: Hallintojohtaja, suunnittelujohtaja, elinvoimajohtaja

Mittarit:

- Luottamushenkilöhallinnon tyytyväisyys asioiden valmisteluun.
- Liiton henkilöstön tyytyväisyys.
- Työntekijöiden henkilökohtainen osallistuminen ja sitoutuminen työskentelyyn.
- Hyvän hallinnon periaatteiden toteutuminen päätöksenteossa.
- Arkistolain ja asiakirjahallinnon mukaisen toimintatavan ylläpitäminen liiton hallinnossa.
- Tietosuojan ylläpitäminen.
- Henkilöstön vaihtuvuusprosentti vuoden 2026 aikana ja sen muutos edelliseen vuoteen.
- Sairauspoissaolopäivät ja niiden muutos edelliseen vuoteen.
- Työhyvinvointikysely (kuinka todennäköisesti Keski-Pohjanmaan liittoa työnantajana, asteikko 1–5).
- Keski-Pohjanmaan liiton parantamissuunnitelman toimeenpano.

Tavoitearvot:

- Henkilöstön tyytyväisyyttä ylläpidetään ja edelleen kehitetään. Työhyvinvointia parantavia tilaisuuksia on järjestetty 2 kertaa/toimintavuosi.

- Jokainen työntekijä on osallistunut ja sitoutunut työyhteisöä parantavaan toimintaan.
- Maakuntahallituksen tyytyväisyys päätöksenteon valmisteluun ja laatuun on vähintään tasolla 4 (asteikko 1–5).
- Luottamushenkilöhallinnon päätöksenteko on lainmukaista, eikä poikkeamia esiinny.
- Liiton viranomaisvalmistelu toteutuu kaikissa suhteissa hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.
- Liiton viranomaisvalmistelua johdetaan tehtävien ja vastuiden mukaisesti ja ihmisten johtaminen toteutuu yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.
- Liiton asiakirja-arkistoa ylläpidetään arkistolain ja asianhallinnasta annettujen säännösten mukaisesti ja liiton asiakirjahallinto noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.
- Liiton tietosuojaohjeistus ja käytänteet ovat säädösten mukaisia.
- Henkilöstön vaihtuvuus vähenee.
- Sairauspoissaolot eivät lisäänty.
- Työhyvinvointikyselyn suosittelemiarvo vähintään 3,5.

5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA RESURSSIT

5.1 Toimintaympäristö

Keski-Pohjanmaan liiton varsinaisia jäsenkuntia on vuoden 2026 alussa kahdeksan (8) ja edunvalvontaan osallistuvia osajäsenkuntia kolme (3). Vuoden 2025 lopussa kaikkien jäsenkuntien asukasmäärä oli yhteensä 77 714 asukasta, joista täysjäsenkuntien asukasmäärä oli 67 498 asukasta.

Osajäsenet ovat mukana liiton edunvalvontatyössä sekä alueen vetovoimaisuuden edistämiseen liittyvissä tapahtumissa. Lakisääteiseen toimintaan liittyvissä tehtävissä, kuten alueiden kehittämislain mukaiseen ohjelmatyöhön sekä alueidenkäyttölain mukaiseen kaavoitustyöhön ja kustannuksiin osallistuvat vain varsinaiset jäsenkunnat.

5.2 Henkilöstöresurssit

Vuonna 2027 Keski-Pohjanmaan liitossa työskentelee kokoaikaisesti 19 henkilöä: kuusi viranhaltijaa ja 13 työsopimussuhteista työntekijää. Liitto perustaa määräaikaista palvelussuhteita vain perustelluista syistä ja taloudellisen tilanteen salliessa.

Henkilöstövoimavarojen johtamisessa painotetaan hyvän hallinnon periaatteita, tasapuolista, luottamukseen perustuvaa ja oikeudenmukaista henkilöstöjohtamista sekä normipohjaiseen ohjaukseen perustuvaa päätöksentekoa.

Henkilöstön vuoden 2027 tavoite- ja kehityskeskustelut käydään tammikuun loppuun mennessä. Tavoitteiden eteneminen arvioidaan uudelleen kesäkuussa.

Luottamushenkilöhallinto arvioi Keski-Pohjanmaan liiton henkilöstöä koskevien tavoitteiden toteutumista toimintavuoden aikana neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä sekä vuosittain laadittavan henkilöstöraportin käsittelyn yhteydessä.

5.3 Taloudelliset resurssit

Keski-Pohjanmaan liiton talousarvion ja taloussuunnitelman laadinta vuosille 2027–2029 perustuu uskottavaan vuoden 2027 talousarvioon. Realistiset tulo- ja menoarvot sekä niiden tasapaino ohjaavat talouden suunnittelua.

Keski-Pohjanmaan liiton toimintakehys vuodelle 2027 on 1 944 116 euroa. Toimintakehys rahoitetaan jäsenkuntien jäsenmaksuosuuksilla, liiton saamista tuilla ja avustuksilla sekä muilla toimintatuotoilla.

Kuntien jäsenmaksuosuutta korotetaan viidellä (5) prosentilla vuoteen 2026 verrattuna. Kunta-alan yleiset työ- ja virkaehtosopimuksen palkankorotukset sekä yleisen hintatason indeksikorotukset sovitetaan liiton rahoituskehykseen. Kuntien jäsenmaksut ovat 1 784 623 (1 699 641) euroa. Kuntakohtaiset maksuosuudet määräytyvät kuntien väkiluvun perusteella.

Tavoitteena vuoden 2027 taloudenpidolle on, että Keski-Pohjanmaan liiton rahoitusasema ja maksuvalmius kyetään säilyttämään nykyisellä tasolla, toimintaedellytysten puitteissa.

5.4 Riskien arviointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Keski-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet kokouksessaan 26.4.2018. Maakuntahallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan yleisohjeen kokouksessaan 15.6.2020 § 59. Asiakirjoissa määritellään liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet, tarkoitus, tehtävät ja vastuut.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tarkoitus on tunnistaa, arvioida sekä hallita tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä.

Taloussuunnitteluprosessi kytketään osaksi riskien arviointia. Talousarvion laadinnan yhteydessä analysoidaan toimintaympäristön muutoksia, tunnistetaan liiton ja konsernin tavoitteita uhkaavat riskit, arvioidaan niiden todennäköisyyttä ja vaikutuksia sekä määritellään tarvittavat hallintatoimenpiteet. Tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavien tapahtumien tunnistaminen ja arviointi ovat osa tavoitteiden asettamista. Maakuntahallitus ja toimielimet seuraavat toimenpiteiden tuloksellisuutta ajantasaisen ja luotettavan tiedon perusteella.

Keski-Pohjanmaan liiton merkittävimmät riskit liittyvät lainsäädännön muutoksiin ja niistä mahdollisesti seuraaviin järjestelmä- ja systeemimuutoksiin. Mahdollisiin riskeihin varaudutaan seuraamalla lainsäädäntö- ja asetusvalmistelua sekä proaktiivisella varautumisella mahdollisiin muutoksiin.

6 TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUOSILLE 2027–2029

6.1 Yleisperustelut

Vuoden 2027 talousarviota valmistellaan tilanteessa, jossa Suomen julkisen talouden haasteet jatkuvat ja kuntatalouden näkymät ovat vaikeat. Inflaatio on vuonna 2026 hidastunut huippulukemistaan, mutta talouskasvu on edelleen vaatimatonta.

Kunta-alan uusi yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES 2025–2028) on voimassa 1.5.2025–29.2.2028. Talousarvio 2027:ssä on huomioitu paikallinen järjestelyerä sekä kehittämisohjelmaerä 1.4.2027, joka on yhteensä 0,8 prosenttia. Yleiskorotus 2 prosenttia astuu voimaan 1.4.2027. Henkilösivukulut on laskettu Kevan ennustamien kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksujen mukaan.

6.2 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Liiton talousarvio 2027 jakaantuu kolmeen vastuualueeseen sekä hankkeisiin. Lisäksi Keski-Pohjanmaan liiton vuokraustoiminta liikehuoneistojen osalta on eriytetty 1.1.2020 voimaan tulleen kilpailulain (948/2011) 30 d §:n mukaisesti.

12 01 Liiton lakisääteinen toiminta

13 01 Liiton muu kehittämistoimi

13 02 Hallinto

- luottamushenkilöhallinto

- tilintarkastus

14 01 Vuokraustoiminta

15... Liiton hallinnoimat hankkeet. Talousarviossa huomioitu laadintahetkellä ollut arvio liitossa hallinnoitavista hankkeista.

Maakuntavaltuusto hyväksyy toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Jäsenkuntien maksuosuuksina saadut toimintatulot on kohdennettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti tehtäville.

Talousarvion tehtävärakenteen tavoitteena on kytkeä yhteen liiton tavoitteet ja tehtävät sekä lisätä liiton toiminnan ja talouden avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Tuloslaskelma on kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys toimintojen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Suunnitelmakaudelle 2027–2029 ei esitetä investointeja. Suunnittelukauden loppupuolella liiton talouteen kohdistuu konserniyhtiö Kiinteistö Oy Kokkolan Säästötori pääomallainan takaisinmaksu, jonka kattamiseen on varauduttava.

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Toiminta rahoitetaan pääosin jäsenkuntien maksuosuuksilla, joilla katetaan toimintasuunnitelman esitettyjen tehtävien suorittamisesta aiheutuvat kustannukset.

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet.

Tehtäville määritellyt toiminnan tavoitteet ovat maakuntavaltuustoon nähden sitovia. Maakuntavaltuuston hyväksymä talousarvio sitoo maakuntahallitusta jäsenkuntien tulorahoituksen 1 784 623 euron osalta.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosisikatsauksissa, johtoryhmän kokouksissa ja tavoite- ja tuloskeskusteluissa.

Tilivelvollisia ovat maakuntahallituksen jäsenet, maakuntajohtaja ja hallintojohtaja. Tilivelvolliset on määritetty sisäisen valvonnan yleisohjeessa (1.7.2020).

Maakuntajohtaja antaa maakuntahallitukselle toiminnan ja talouden katsauksen neljännesvuosittain. Puolivuosikatsaus on laajempi ja koko vuotta koskeva katsaus kirjataan toimintakertomukseen.

Delegointia koskevat toimivaltavaltuudet tarkastetaan ja päivitetään tarpeen mukaan erillisellä maakuntahallituksen päätöksellä.

6.3 Keski-Pohjanmaan liiton talousarvio vuodelle 2027

6.3.1 Talousarvio

Vuoden 2027 talousarvion loppusumma on toimintatuottojen osalta 1 944 116 euroa. Toimintatuotot ovat vuoden 2026 talousarvioon verrattuna 4,88 prosenttia suuremmat. Toimintakulut vuonna 2027 ovat 1 944 066 euroa ja niin ikään 4,88 prosenttia suuremmat kuin edellisen vuoden talousarviossa.

Jäsenkuntien maksuosuuteen tehtiin viiden (5) prosentin korotus edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2027 kuntien jäsenmaksuosuus on 1 784 623 euroa. Nousua vuoteen 2026 on 87 982 euroa.

Vuoden 2027 talousarvio on laadittu tasapainoon siten, että tilikauden tulos on 0 euroa.

6.3.2 Luottamushenkilöhallinto

Vuoden 2025 syksyllä muodostettiin Keski-Pohjanmaan maakuntahallitus ja maakuntavaltuusto kuntavaalien tulosten perusteella.

Luottamushenkilöhallinnon budjetissa on varauduttu luottamushenkilöiden vuosipalkkioiden, kokouspalkkioiden, matkakorvausten ja muiden kokous- ja koulutuskustannusten maksamiseen. Lisäksi tälle kustannuspaikalle kirjataan lakisääteisen tilintarkastuksen menot.

6.3.3 Toimintatuotot

Toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien maksuosuuksista (myyntituotot 1 784 623 euroa), vuokratuotoista, hankkeisiin myönnettyistä valtionavustuksista sekä hankkeiden valmisteluun ja maksatukseen saatavasta teknisestä tuesta, kuten EAKR- ja AKKE-tekisestä tuesta.

Keski-Pohjanmaan liiton jäsenkuntien maksuosuudet vuonna 2027

Kuntien maksuosuuksilla katetaan liiton toimintakuluista noin 92 %.

KESKI-POHJANMAAN LIITTO										
Kuntien maksuosuudet vuodelle 2027										
Kunta	As.luku 31.12.2025	Osuus peruspo	Liiton muu toiminta	Liiton laki- sääät toiminta	Kuntaosuus TA2027 yhteensä €	Kuntaosuus TA2026 yhteensä €	Muutos %	Muutos €	Kuntaosuus 2027 €/3 kk	Kuntaosuus 2026 €/3 kk
Halsua	975	7 837	4 011	21 462	25 472	24 374	4,5	1 099	6 368,04	6 093,39
Kannus	5 246	37 176	21 579	115 474	137 053	130 256	5,2	6 797	34 263,33	32 564,06
Kaustinen	4 074	25 461	16 758	89 676	106 434	101 899	4,5	4 536	26 608,62	25 474,70
Kokkola	48 338	300 000	198 838	1 064 007	1 262 845	1 196 828	5,5	66 016	315 711,20	299 207,09
Lestijärvi	656	4 928	2 698	14 440	17 138	16 455	4,2	683	4 284,55	4 113,81
Perho	2 547	14 694	10 477	56 064	66 541	64 188	3,7	2 353	16 635,29	16 046,96
Toholampi	2 750	21 427	11 312	60 532	71 845	69 260	3,7	2 584	17 961,14	17 315,12
Veteli	2 912	21 288	11 978	64 098	76 077	72 527	4,9	3 550	19 019,22	18 131,70
Reisjärvi	2 476	5 358	10 185		10 185	11 551	-11,8	-1 366	2 546,25	2 887,73
Kinnula	1 472		6 055		6 055	6 743	-10,2	-688	1 513,76	1 685,64
Kruunupyö* (sk 1210), (* 19,2% / 6288as.)	1 210	1 651	4 977		4 977	5 560	-10,5	-583	1 244,33	1 390,03
Yht kaikki kunnat	72 656	439 820	298 870	1 485 753	1 784 623	1 699 641	5,0		446 155,74	424 910,23
Yht "peruskunnat"	67 498									

6.3.4 Toimintakulut

Toimintakulut muodostuvat pääosin palkoista ja niiden sivukuluista. Henkilöstökulujen osuus on noin 76 prosenttia kaikista menoista.

Toinen merkittävä menolaji on palvelujen ostot 16 prosenttia. Sen suurimmat erät ovat ulkopuoliset palvelut, hankeyhteistyö sekä yhteistyökumppanuudet.

6.3.5 Rahoitustuotot ja -kulut

Liitolle syntyy vain vähäisiä korko- ja muita rahoituskuluja, eikä niillä ole olennaista vaikutusta talouteen.

6.3.6 Liiton omat hankkeet

Hanketoiminta ei ole liiton jäsenkuntien maksuosuuskatteista toimintaa, muuten kuin omarahoitusosuuden osalta. Hanketoiminnassa kulut katetaan hankkeiden tuotoilla.

Keski-Pohjanmaan liiton Interreg Europe -ohjelmaan kuuluva, harvaan asuttujen alueiden matkailun kehittämiseen keskittyvä SYSTOUR-hanke päättyy helmikuussa 2027.

Hankkeina käsitellään lisäksi hankkeiden valmisteluun ja maksatukseen saatavat tekniset tuet: EAKR-tekninen tuki ja AKKE-tekninen tuki.

6.3.7 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää toimintamenoihin ja rahoitusmenoihin. Tuloslaskelmasta saadaan seuraavat tunnusluvut: toimintakate, vuosikate, tilikauden tulos ja tilikauden yli-/alijäämä.

Keski-Pohjanmaan liiton talousarvio ja -suunnitelma 2027–2029

KESKI-POHJANMAAN LIITTO								
TALOUSARVIO TULOSLASKELMA	TP 2025	TA 2026	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	Muutos-%	TS2029	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT								
Myyntituotot	-1 699 641	-1 699 641	-1 784 623	5,0%	-1 784 623	0,00 %	-1 784 623	0,00 %
Tuet ja avustukset	-265 280	-110 536	-110 151	-0,3%	-105 000	-4,68 %	-105 000	0,00 %
Muut toimintatuotot	-48 354	-43 323	-49 343	13,9%	-51 000	3,36 %	-52 020	2,00 %
Yhteensä	-2 013 275	-1 853 500	-1 944 116	4,9%	-1 940 623	-0,18 %	-1 941 643	0,05 %
TOIMINTAKULUT								
Henkilöstökulut								
Palkat ja palkkiot	1 140 793	1 124 041	1 239 130	10,2%	1 263 913	2,00 %	1 289 191	2,00 %
Henkilösivukulut	190 230	217 310	244 877	12,7%	249 774	2,00 %	254 770	2,00 %
Palvelujen ostot	434 560	359 685	304 933	-15,2%	311 031	2,00 %	317 252	2,00 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	12 220	26 450	23 950	-9,5%	24 429	2,00 %	24 918	2,00 %
Muut toimintakulut	108 903	125 946	131 177	4,2%	133 800	2,00 %	136 476	2,00 %
Yhteensä	1 886 705	1 853 432	1 944 066	4,9%	1 982 948	2,00 %	2 022 606	2,00 %
TOIMINTAKATE/KÄYTTÖKATE	-126 570	-68	-50	-26,0%	42 324	-84647,5 %	80 963	91,29 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT								
Korkotuotot	1	0	0		0		0	
Korkokulut ja muut rah.kulut	0	50	50	0,0%	50	0,0 %	50	0,00 %
Muut rahoituskulut yhteensä	-26	50	50	0,0%	50	0,0 %	50	0,00 %
VUOSIKATE	-126 596	-18	0		42 374		81 013	
TILIKAUDEN TULOS	-126 596	-18	0		42 374		81 013	
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET								
Rahastojen vähennys		0	0		0		0	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-126 596	-18	0		42 374		81 013	

**Keski-Pohjanmaan liiton talousarvio ja -suunnitelma 2027–2029
vastuualueittain**

KESKI-POHJANMAAN LIITTO							
TALOUSARVIO KOHDITTAIN							
	TP 2025	TA 2026	Muutos- %	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
Liiton lakisääteinen toiminta							
Tulot	-6 200	-3 000	-51,61 %	-3 000		-3 000	-3 000
Menot	1 100 685	1 163 269	5,69 %	1 322 141	13,66 %	1 348 583	1 375 555
Yhteensä netto	1 094 485	1 160 269	6,01 %	1 319 141	13,69 %	1 345 583	1 372 555
Liiton muu kehittämistoimi							
Tulot	-69	0		0		0	0
Menot	188 791	220 558	16,83 %	203 044	-7,94 %	207 105	211 247
Yhteensä netto	188 722	220 558	16,87 %	203 044	-7,94 %	207 105	211 247
Hallinto							
Tulot	0	0		0		0	0
Menot	156 727	111 246	-29,02 %	98 905	-11,09 %	100 883	102 901
Yhteensä netto	156 727	111 246	-29,02 %	98 905	-11,09 %	100 883	102 901
Vuokraustoiminta							
Tulot	-44 144	-42 906		-48 964		-51 000	-52 020
Menot	35 644	42 814	0,00 %	44 956	0,00 %	43 350	44 217
Yhteensä netto	-8 500	-93	0,00 %	-4 009	0,00 %	-7 650	-7 803
Liiton hallinnoimat hankkeet							
Tulot	-189 830	-107 952	-43,13 %	-107 578	-0,35 %	-105 000	-105 000
Menot	331 692	315 547	-4,87 %	275 071	-12,83 %	286 025	291 687
Yhteensä netto	141 861	207 595	0	167 493		181 025	186 687
Rahoitus							
Kuntien osuudet	-1 699 641	-1 699 641	0,00 %	-1 784 623	5,00 %	-1 784 623	-1 784 623
Korkokulut	28	50		50		50	50
Rahastojen vähennys							
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-126 318	-17		0		42 374	81 013

Keski-Pohjanmaan liiton tase 30.09.2026

KESKI-POHJANMAAN LIITTO

TASE	Tase 1.1.2026	Tase 30.9.2026
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Muut aineelliset hyödykkeet	19 259,73	19 259,73
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	466 072,13	466 072,13
Muut osakkeet ja osuudet	1 290,00	1 290,00
Muut lainasaamiset	0,00	0,00
	<u>467 362,13</u>	<u>467 362,13</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	486 621,86	486 621,86
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiantojen ps-tili	321 056,66	72 160,86
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntireskontrasaatavat	2 854,51	0,00
Muut saamiset	16 614,33	-55 635,05
Siirtosaamiset	722 498,45	13 289,90
	<u>741 967,29</u>	<u>-42 345,15</u>
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	2 046 987,95	2 115 712,64
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	<u>2 788 955,24</u>	<u>2 073 367,49</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 596 633,76	2 632 150,21
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	439 820,39	439 820,39
Muut omat rahastot	820 584,68	820 584,68
Edellisen tilikauden ylijäämä	912 241,73	912 241,73
Tilikauden yli/-alijäämä	0,00	-35 247,43
Oma pääoma yhteensä	<u>2 172 646,80</u>	<u>2 137 399,37</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	993 552,28	69 951,12
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	35 934,98	11 820,83
Muut tilivelat	158 462,95	95 714,49
Siirtovelat	236 027,75	236 027,75
	<u>430 425,68</u>	<u>343 563,07</u>
Vieras pääoma yhteensä	<u>430 425,68</u>	<u>343 563,07</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 596 624,76	2 550 913,56

7 KONSERNIYHTIÖT

Keski-Pohjanmaan liiton 100-prosenttisesti omistuksessa on Kiinteistö Oy Kokkolan Säästötorni. Kiinteistö Oy Kokkolan Säästötornin toimialana on omistaa ja hallinnoida Kokkolassa osoitteessa Rantakatu 14 olevaa kiinteistöä, jossa sijaitsevat myös maakuntaliiton tilat. Maakuntaliiton käytössä ovat II-kerroksen toimistotilojen lisäksi kattokerroksen kokoustilat ja kellarikerroksen varastotiloja. Retta Services Oy, DNA Tower Finland Oy ja Loomis Suomi Oy ovat vuokralla liiton tiloissa. Säästötornin kiinteistö on Museoviraston suojelema.